

Khóa tu mùa hè - Cầu nối giáo dục đạo đức từ tinh thần Phật giáo

ISSN: 2734-9195

14:05 27/11/2025

Khóa tu mùa hè là một đóng góp thiết thực và chiến lược của Phật giáo Việt Nam vào công cuộc giáo dục thế hệ trẻ. Đây không chỉ là nơi gieo hạt giống từ bi và trí tuệ, mà còn là không gian để người trẻ được lớn lên trong tỉnh thức, trách nhiệm và yêu thương.

Tác giả: **Đại đức Tiến sĩ Thích Vạn Lợi [1]**

Trong thời kì hội nhập quốc tế và chuyển đổi nhanh chóng về kinh tế - xã hội - văn hóa, Việt Nam nói chung và thế hệ trẻ học sinh - sinh viên nói riêng đang đứng trước hàng loạt cơ hội và thách thức chưa từng có. Việc mở cửa giao lưu quốc tế, tiếp nhận công nghệ, mở rộng mạng xã hội, đa văn hóa... tất cả tạo ra không gian phát triển rộng lớn nhưng đồng thời cũng nảy sinh nhiều “khoảng trống” về nội tâm, định hướng sống, văn hóa và nhân cách.

Trong bối cảnh ấy, các khóa tu mùa hè tại các ngôi chùa không còn đơn thuần là hoạt động nghỉ hè hay tu học truyền thống, mà đã và đang chuyển mình để trở thành một mô hình giáo dục tâm linh - nhân văn - quốc tế hóa, đón nhận và thích nghi với xu thế toàn cầu.

Bối cảnh hội nhập và nhu cầu mới của người trẻ

(Ảnh: Internet)

Việt Nam đang hội nhập sâu rộng với thế giới: sinh viên được trao đổi quốc tế, các giá trị văn hóa có thể lưu thông nhanh, mạng xã hội và truyền thông toàn cầu tạo nên một “thế hệ mạng” sống giữa nhiều lựa chọn và ảnh hưởng. Đồng thời, đời sống vật chất được cải thiện, nhưng đời sống tinh thần, đạo đức, nội tâm đôi khi chao đảo, khi người trẻ bị chi phối bởi tiêu dùng, chạy theo hình ảnh, đua đòi và thiếu điểm tựa tâm linh. Theo phân tích, một trong các yếu tố ảnh hưởng tới thế hệ trẻ là: “Sự phát triển kinh tế - xã hội... và hội nhập thông thương quốc tế bên cạnh những tiến bộ, tích cực cũng kéo theo những ảnh hưởng tiêu cực...” [2]

Trong hoàn cảnh này, khóa tu mùa hè trở thành điểm chóp dừng giúp người trẻ lùi lại một bước để nhìn về nội tâm, làm chủ bản thân và tìm lại giá trị sống. Việc tổ chức khóa tu trong mùa hè - thời gian mà sinh viên ít bị ràng buộc bởi học tập chính khóa - tạo điều kiện thuận lợi cho việc tập trung vào phát triển nhân cách, tinh thần và kỹ năng sống.

Vai trò đặc biệt của khóa tu mùa hè trong thời kỳ hội nhập

Kết nối văn hóa - tâm linh - nhân bản: Không chỉ học giáo lý, người trẻ còn được trải nghiệm chánh niệm, thiền hành, sinh hoạt tập thể, từ đó hình thành nhận thức rằng “giá trị toàn cầu” như lòng biết ơn, từ bi, trách nhiệm với cộng đồng không mâu thuẫn với bản sắc dân tộc. Trang tin cho biết các khóa tu hướng tới

chủ đề như “Đoàn kết và bao dung - Tuệ giác Phật giáo vì hòa bình thế giới và phát triển bền vững”. [3]

Trang bị kỹ năng sống và tư duy hiện đại: Trong nhiều khóa tu, tỷ lệ thời gian dành cho kỹ năng sống, thực hành an toàn, giao tiếp, quản lý bản thân được tăng cường. Ví dụ: Khóa tu mùa hè năm 2025 tại Việt Nam có tới 40% thời gian dành cho “kỹ năng sống - xử lý cảm xúc, kỹ năng sơ cứu, an toàn giao thông...” [4]

Mở cửa giao lưu - quốc tế hóa: Mô hình khóa tu không chỉ giới hạn trong nước. Có thông tin cho thấy khóa tu mùa hè ở Việt Nam được kết nối với cộng đồng người Việt ở nước ngoài hoặc có yếu tố giao lưu quốc tế, như: “Tại Làng Mai - Chùa Sơn Hạ (Pháp), khóa tu mùa hè 2025 dành riêng cho người Việt ở nước ngoài”. [5]

Bảo tồn và phát huy bản sắc trong thời mở cửa: Khi hội nhập, nhiều giá trị truyền thống dễ bị mai một. Khóa tu mùa hè giúp người trẻ kết nối lại với truyền thống đạo hiếu, nhân quả, sự biết ơn - điều mà xã hội hiện đại rất cần. Tạp chí nghiên cứu Phật học viết: “Khóa tu mùa hè... có thể là một trong những phương hướng thích hợp giúp họ không bị lạc đường, mà còn hướng đến Chân - Thiện - Mỹ; hình thành nhân cách toàn thiện...” [6]

1. Yêu cầu thực tế của đất nước đối với nhà chùa trong việc tổ chức khóa tu mùa hè cho thanh thiếu niên

Trong bối cảnh xã hội hiện đại biến đổi nhanh chóng, thanh thiếu niên Việt Nam đang đối mặt với nhiều áp lực tâm lý, khủng hoảng giá trị sống và sự thiếu hụt định hướng nhân cách. Đảng và Nhà nước Việt Nam xác định giáo dục toàn diện không chỉ là tri thức mà còn là đạo đức, nhân cách và tinh thần công dân. Từ đó, các tự viện Phật giáo được kỳ vọng đóng vai trò đồng hành trong việc giáo dục thế hệ trẻ.

(Ảnh: Internet)

Trách nhiệm của nhà chùa trong công cuộc giáo dục

Giáo dục tâm linh và đạo đức: Khóa tu giúp học sinh, sinh viên rèn luyện chánh niệm, buông bỏ áp lực, bồi dưỡng lòng từ bi, lý tưởng sống và tinh thần phụng sự.

Trang bị kỹ năng sống: Đặc biệt là kỹ năng ứng phó với stress, xử lý cảm xúc và xây dựng lối sống lành mạnh, kỷ luật.

Kết nối văn hóa - tâm linh - cộng đồng: Nuôi dưỡng đạo hiếu, tinh thần dân tộc và truyền thống văn hóa qua trải nghiệm sống tập thể.

Hỗ trợ xã hội - giảm thiểu rủi ro tuổi trẻ: Là nơi “giữ trẻ bằng tâm linh” trong mùa hè, góp phần hạn chế tệ nạn, xây dựng nhân cách tích cực.

Yêu cầu cụ thể từ phía Nhà nước:

Thực hiện đúng pháp luật: Có kế hoạch tổ chức rõ ràng, đảm bảo an toàn, y tế, phòng chống cháy nổ và không mê tín.

Chuyên nghiệp hóa tổ chức: Xây dựng đội ngũ chuyên môn, phối hợp với nhà trường, chính quyền và phụ huynh.

Mở rộng quy mô - nội dung: Đa dạng hóa chương trình, lồng ghép kỹ năng sống và tâm lý học đường.

Tăng cường kết nối - chia sẻ: Hình thành mạng lưới liên chùa, liên vùng để học hỏi và phát triển bền vững.

Ý nghĩa chiến lược: Khóa tu mùa hè cần được xem là một mô hình giáo dục cộng đồng kiểu mẫu - nơi Phật giáo đồng hành cùng dân tộc trong việc nuôi dưỡng một thế hệ trẻ có đạo đức, trí tuệ và lý tưởng sống cao đẹp. Đây là hành động thiết thực thể hiện tinh thần nhập thế của Phật giáo Việt Nam trong thời đại mới.

Vì thế, trên khắp cả nước, rất nhiều tự viện đã nhận thấy nhu cầu thiết yếu của giới trẻ và chủ động tổ chức khóa tu mùa hè cho sinh viên. Một số chùa nổi bật với quy mô lớn, nội dung phong phú và tổ chức bài bản gồm:

Hệ thống chùa Phật Tích, Thượng tọa Thích Đức Thiện trụ trì (*Bắc Ninh*): Chùa gắn liền với di sản văn hóa Phật giáo cổ kính, có tiềm năng phát triển mô hình khóa tu truyền thống kết hợp hiện đại.

Tổ đình Vĩnh Nghiêm Chùa Long Hưng, Thượng tọa Thích Thanh Phong trụ trì (*Hà Nội*): Tạo điều kiện cho sinh viên khu vực Thủ đô tu học gần gũi, thuận tiện di chuyển.

Chùa Khai Nguyên, Thượng tọa Thích Đạo Thịnh trụ trì (*Sơn Tây, Hà Nội*): Nổi bật với quy mô lớn, có tổ chức bài bản, thu hút hàng ngàn sinh viên mỗi mùa hè.

Chùa Ba Vàng, Thượng tọa Thích Trúc Thái Minh trụ trì (*Quảng Ninh*): Tổ chức hiện đại, truyền thông mạnh, kết hợp tu học với kỹ năng sống và tâm lý tuổi trẻ.

Chùa Tam Chúc, Hòa thượng Thích Thanh Nhiễu trụ trì, thượng tọa Thích Minh Quang phó trụ trì, cư sĩ Nguyễn Xuân Trường, Nguyễn Xuân Trung hộ trì (*Hà Nam*): Không gian rộng lớn, danh thắng quốc gia, phù hợp tổ chức các khóa tu mang tính chất thiền tập và trải nghiệm tâm linh.

Chùa Bái Đính, Hòa thượng Thích Thanh Nhiễu trụ trì, Thượng tọa Thích Minh Quang phó trụ trì cư sĩ Nguyễn Xuân Trường, Nguyễn Xuân Trung hộ trì (*Ninh Bình*): Chùa có quy mô lớn nhất Đông Nam Á, thích hợp cho các khóa tu quy tụ đông đảo học sinh - sinh viên toàn miền Bắc.

Chùa Địa Tạng Phi Lai, Đại đức Thích Minh Quang trụ trì (*Hà Nam*): Mô hình tu học nhẹ nhàng, sâu lắng, phù hợp sinh viên yêu thích thiền định và đời sống tĩnh lặng.

Chùa Phật Quang, Đại đức Thích Thiên Ân trụ trì (*Hà Nam*): Trung tâm giáo dục Phật pháp có chương trình đào tạo bài bản, định hướng giới trẻ sống hướng thiện và có trách nhiệm.

Chùa Long Khánh, Thượng tọa Thích Quảng Duy trụ trì (*Bình Định*): Một trong những chùa nổi bật tại miền Trung với hoạt động tu học mùa hè đều đặn, phù hợp sinh viên các tỉnh duyên hải miền Trung.

Đại Tùng Lâm Hoa Sen, Cư sĩ Tường Vân Lê Phước Vũ hộ trì (*Lâm Đồng*): Không gian yên tĩnh, mát mẻ giữa núi rừng, thích hợp tổ chức các khóa tu kết hợp thiền - nghỉ dưỡng - sinh hoạt kỹ năng.

Chùa Quốc Ân Khải Tường (*Đồng Nai*), Đại lão Hòa thượng Thích Thiện Nhơn viện chủ, Phật tử Tuệ Cang và Giác Hoa hộ trì: Có chương trình tu học riêng cho sinh viên các ngành y, giáo dục và kỹ thuật, phù hợp định hướng chuyên sâu.

Chùa Hoàng Pháp, Hòa thượng Thích Chân Tính làm viện chủ (*TP. Hồ Chí Minh*): Là ngôi chùa tiên phong, nổi tiếng trong việc tổ chức khóa tu hè quy mô lớn nhất phía Nam, có hệ thống tổ chức và truyền thông bài bản.

Danh sách này cho thấy sự lan tỏa mạnh mẽ của mô hình khóa tu mùa hè trên toàn quốc, từ thành thị đến nông thôn, từ miền xuôi lên miền ngược, đáp ứng đa dạng nhu cầu tu học, rèn luyện và phát triển nhân cách của sinh viên Việt Nam.

Việc các chùa chủ động tổ chức khóa tu mùa hè không chỉ là sự nhập thế thiết thực của Phật giáo, mà còn là sự đồng hành cùng Nhà nước trong công cuộc giáo dục toàn diện thế hệ trẻ. Các khóa tu này đã góp phần giảm thiểu các hành vi lệch chuẩn trong sinh viên, hỗ trợ sức khỏe tinh thần, gìn giữ văn hóa dân tộc, đồng thời tạo dựng một thế hệ có lý tưởng sống nhân văn và hướng thiện.

Tóm lại, lý do tổ chức khóa tu mùa hè dành cho sinh viên tại Việt Nam xuất phát từ cả nhu cầu thực tiễn và sứ mệnh đạo đức lâu dài. Đây là mô hình giáo dục cần được tiếp tục nhân rộng, nâng cao chất lượng và được nhìn nhận như một phần quan trọng trong việc xây dựng con người Việt Nam thời đại mới - có trí tuệ, đạo đức và lòng từ bi.

2. Khóa tu mùa hè - Điểm giao thoa giữa phụ huynh, học sinh Phật giáo và chính quyền

Trong những năm gần đây, khóa tu mùa hè đã trở thành một trong những hoạt động nổi bật của Giáo hội Phật giáo Việt Nam, thu hút hàng ngàn học sinh, sinh viên trên khắp cả nước tham gia. Không chỉ là sân chơi lành mạnh về mặt tinh thần, khóa tu còn là điểm giao thoa quan trọng giữa ba yếu tố then chốt trong việc hình thành nhân cách thế hệ trẻ: gia đình (phụ huynh), nhà chùa (Phật giáo) và xã hội (chính quyền). Mỗi tương tác này tạo nên một mô hình giáo dục cộng đồng đặc biệt, mang lại nhiều giá trị thiết thực trong việc nuôi dưỡng, định hướng và phát triển nhân cách tuổi trẻ Việt Nam.

(Ảnh: Internet)

Vai trò của phụ huynh: Tìm kiếm một môi trường giáo dục đạo đức và an toàn

Trong xã hội hiện đại, với nhiều biến động và cám dỗ, phụ huynh ngày càng lo lắng về môi trường sống, học tập và giải trí của con em mình. Đặc biệt vào dịp hè - khoảng thời gian dài không có sự kiểm soát thường xuyên của nhà trường - nỗi lo này càng tăng.

Khóa tu mùa hè vì thế trở thành một lựa chọn tối ưu, khi không chỉ đáp ứng nhu cầu chăm sóc và quản lý, mà còn giúp rèn luyện đạo đức, kỹ năng sống và tinh thần trách nhiệm nơi người trẻ. Thông qua môi trường tu học nghiêm túc nhưng giàu tính nhân văn, nhiều bậc phụ huynh an tâm và còn chủ động giới thiệu khóa tu đến bạn bè, người thân. Sự ủng hộ của gia đình chính là một trong những yếu tố quan trọng giúp các khóa tu ngày càng phát triển về chất lượng

và quy mô.

Học sinh - sinh viên: Đối tượng thụ hưởng và là trung tâm của chuyển hóa

Học sinh, sinh viên là thế hệ đang trong giai đoạn hình thành nhân cách, dễ bị ảnh hưởng bởi môi trường xung quanh. Trong guồng quay của công nghệ, mạng xã hội và áp lực học tập, nhiều em rơi vào trạng thái khủng hoảng tâm lý, mất phương hướng sống.

Khóa tu mùa hè giúp các em dừng lại, lắng nghe, và trở về với chính mình. Thông qua các thời khóa tụng kinh, ngồi thiền, ăn cơm trong chánh niệm, lắng nghe pháp thoại và sinh hoạt nhóm, các em dần biết kiểm soát cảm xúc, trân trọng bản thân, yêu thương cha mẹ, thầy cô và bạn bè.

Không ít trường hợp ghi nhận sự chuyển biến rõ rệt sau một kỳ tu - từ những em sống nổi loạn, trầm cảm, khép kín - trở nên vui vẻ, điềm tĩnh, lễ phép và có định hướng sống tích cực. Đây chính là thành quả cụ thể, khẳng định giá trị thiết thực của khóa tu đối với đời sống tâm linh và tâm lý của người trẻ.

Chính quyền: Đồng hành, hỗ trợ và lan tỏa giá trị giáo dục cộng đồng

Trong vai trò quản lý văn hóa, giáo dục và an sinh xã hội, các cơ quan chính quyền tại nhiều địa phương đã có những chính sách khích lệ và tạo điều kiện để các chùa tổ chức khóa tu mùa hè.

Việc chính quyền phối hợp trong các khâu như cấp phép tổ chức, đảm bảo an ninh, y tế, hỗ trợ hậu cần và truyền thông đã thể hiện rõ quan điểm tiến bộ: khóa tu mùa hè không chỉ là một hoạt động tôn giáo, mà còn được nhìn nhận như một mô hình giáo dục cộng đồng thiết thực. Mô hình này không những giúp phòng ngừa tệ nạn xã hội trong giới trẻ, mà còn lan tỏa những giá trị đạo đức, lối sống lành mạnh và nâng cao ý thức công dân trong thế hệ tương lai.

Đặc biệt, thông qua việc rèn luyện kỷ luật, kỹ năng sống và tinh thần trách nhiệm, các khóa tu đang trở thành bước đệm quan trọng giúp sinh viên sau khi ra trường có đủ nền tảng để trưởng thành độc lập, xây dựng sự nghiệp và kiến tạo đời sống gia đình vững vàng trong xã hội hiện đại.

Sự tham gia tích cực của chính quyền cũng tạo thêm niềm tin cho phụ huynh và khẳng định mối quan hệ hợp tác hài hòa giữa tôn giáo và nhà nước trong công

cuộc giáo dục thế hệ tương lai.

Giao thoa ba chiều - Hợp lực vì một thế hệ trẻ lành mạnh

Khi ba yếu tố: phụ huynh, học sinh và chính quyền cùng hội tụ tại khóa tu mùa hè, một hệ sinh thái giáo dục tinh thần và đạo đức lành mạnh được hình thành. Phật giáo - với vai trò trung gian, cung cấp phương pháp và môi trường tu học - đã thể hiện rõ chức năng hoằng pháp nhập thế, đóng góp tích cực vào sự phát triển xã hội.

Khóa tu mùa hè cho học sinh, sinh viên là minh chứng sống động cho sự giao thoa tích cực giữa gia đình, nhà chùa và chính quyền. Đây là hướng đi đầy tiềm năng trong việc xây dựng con người toàn diện, gìn giữ truyền thống văn hóa - đạo đức dân tộc, và là đóng góp thiết thực của Phật giáo Việt Nam trong sự nghiệp giáo dục thế hệ trẻ.

3. Nội dung được học tập rèn luyện trong khóa tu mùa hè

Mục tiêu của khóa tu mùa hè không chỉ nhằm giúp các em học Phật pháp, mà còn là dịp để rèn luyện nội tâm, phát triển nhân cách và nuôi dưỡng lý tưởng sống. Trong một không gian tu học trang nghiêm nhưng gần gũi, các em được hướng dẫn thực tập chánh niệm thông qua thiền tọa, thiền hành, ăn cơm trong tĩnh thức và giữ oai nghi trong sinh hoạt hằng ngày. Đây không chỉ là pháp tu của nhà Phật, mà còn là kỹ năng sống thiết yếu giữa thời đại công nghệ và thông tin đang cuốn con người đi quá nhanh, khiến tuổi trẻ ngày càng mất kết nối với chính mình.

(Ảnh: Internet)

Song song với thực hành chính niệm là những buổi học Phật pháp nhẹ nhàng mà sâu sắc. Những bài giảng về nhân quả, hiếu thảo, vô thường hay cách đối diện với khổ đau tuổi trẻ giúp các em mở mang nhận thức, hiểu rõ giá trị đạo đức và sống có trách nhiệm hơn với bản thân, gia đình và xã hội. Không ít em từng sống trong trạng thái khủng hoảng cảm xúc, mâu thuẫn với cha mẹ hoặc mất định hướng, đã tìm được lời giải cho chính mình từ những thời pháp giản dị nhưng đầy cảm hứng.

Điều đặc biệt ở khóa tu mùa hè là cách kết hợp hài hòa giữa học và hành, giữa tĩnh và động. Các em không chỉ ngồi nghe pháp hay thiền định, mà còn tham gia vào các hoạt động rèn luyện kỹ năng sống: trò chơi nhóm, làm việc nhóm, giao tiếp, chia sẻ và tự phục vụ sinh hoạt hằng ngày. Qua đó, các em học cách sống tự lập, biết lắng nghe, thấu hiểu và làm việc trong tinh thần đoàn kết, yêu thương.

Một trong những điểm chạm sâu sắc nhất của các khóa tu là phần tri ân và đạo hiếu. Trong không khí trang nghiêm và xúc động, các em được khơi dậy tình cảm thiêng liêng với cha mẹ thông qua lễ Vu Lan, lễ truyền đăng, viết thư tri ân, hoặc đơn giản chỉ là ngồi lại để nói một lời xin lỗi, một câu cảm ơn mà bấy lâu vẫn ngại ngùng. Những giọt nước mắt đã rơi - không phải vì khổ đau, mà vì sự thức tỉnh, vì trái tim đã biết rung động trước tình thương đích thực.

Không dừng lại ở đó, các em còn được tham gia công quả: nấu ăn, rửa bát, dọn phòng, gom rác, làm vườn... Từ đó, các em học cách sống có trách nhiệm, biết yêu lao động, và nuôi dưỡng hạt giống phụng sự trong lòng. Một số khóa tu còn mở rộng nội dung ra cộng đồng với hoạt động từ thiện, bảo vệ môi trường, chia

sẽ yêu thương đến những mảnh đời kém may mắn.

Có thể nói, khóa tu mùa hè là môi trường giáo dục toàn diện, nơi đạo và đời giao thoa, nơi tâm linh và đời sống thực tiễn kết hợp chặt chẽ. Nội dung của các khóa tu - nếu được xây dựng khoa học, gần gũi và phù hợp với tâm lý tuổi trẻ - sẽ trở thành chiếc cầu nối vững chắc giữa Phật pháp và đời sống, giữa truyền thống và hiện đại.

Việc tổ chức và duy trì các khóa tu mùa hè không chỉ là trách nhiệm của Tăng Ni trong sứ mệnh hoằng pháp, mà còn là đóng góp tích cực của Phật giáo Việt Nam vào sự nghiệp giáo dục và phát triển thế hệ trẻ. Những hạt giống chánh niệm, hiểu biết và từ bi được gieo trong tâm hồn các em hôm nay sẽ là nền tảng cho một xã hội an lạc, nhân văn và bền vững mai sau.

4. Kết quả của khóa tu mùa hè - Hành trình trở về và lớn lên trong chánh niệm

Chuyển hóa thân - tâm trong môi trường tĩnh lặng

Ngay từ ngày đầu bước vào khóa tu, nhiều em còn mang theo tâm trạng e dè, thậm chí có phần chống đối. Việc phải dậy sớm, không được dùng điện thoại, không được nói chuyện ồn ào, không ăn uống tùy ý,... khiến không ít học viên cảm thấy “lạ lẫm” và “bị gò bó”. Nhưng cũng chính từ những điều tưởng như gò bó ấy, một môi trường sống mới đã được thiết lập - một nếp sống tĩnh thức, nhẹ nhàng nhưng sâu sắc.

Chỉ sau vài ngày thực tập thiền hành dưới bóng mát sân chùa, ăn trong chánh niệm, giữ yên lặng trong giờ thiền tọa, nhiều em đã dần cảm nhận được sự thay đổi từ bên trong. Các em bắt đầu biết mỉm cười với chính mình, lắng nghe hơi thở, lắng nghe tiếng chuông, lắng nghe tiếng lòng. Có em chia sẻ: “Con chưa từng biết sự im lặng lại đẹp và có sức chữa lành đến vậy.”

Khóa tu dạy các em nghệ thuật dừng lại - một điều vô cùng quý giá trong xã hội hiện đại, nơi mà người trẻ luôn bị cuốn đi bởi tốc độ, bởi kỳ vọng, bởi những giá trị ảo trên mạng xã hội.

Tiếp nhận giáo lý - thắp sáng tuệ giác tuổi trẻ

Một điểm nổi bật trong khóa tu mùa hè chính là nội dung giảng dạy được thiết kế gần gũi với đời sống và tâm lý tuổi trẻ. Những thời pháp không đơn thuần nói về triết lý cao siêu, mà xoay quanh các đề tài thiết thực như: làm sao để vượt

qua áp lực học tập? làm thế nào để sống hiếu và thương trong gia đình? Đây là giá trị thật sự của một người trẻ?

Thông qua lời dạy từ chư Tăng Ni, các em dần hiểu được rằng: sống không phải để hơn thua, để được khen, để chạy theo số đông, mà là để hiểu chính mình, sống đúng với điều thiện trong tâm, và mang lại lợi ích cho người khác.

(Ảnh: Internet)

Giáo lý nhân quả, vô thường, lòng hiếu thảo, tinh thần từ bi,... không còn là khái niệm xa vời, mà trở thành kim chỉ nam trong suy nghĩ và hành động hằng ngày. Những em từng sống thu mình, từng bất mãn với gia đình, từng hoang mang về cuộc đời - nay bắt đầu mở lòng, biết hỏi, biết nghe, và biết điều chỉnh chính mình.

Hồi sinh tình thân qua đạo hiếu và tri ân

Một trong những khoảnh khắc xúc động nhất của khóa tu là lễ tri ân cha mẹ. Dưới ánh nến lung linh, trong tiếng nhạc nhẹ nhàng, các em học viên được mời viết thư cho cha mẹ - bày tỏ những điều chưa từng nói, những lời xin lỗi, những điều ấp ủ trong tim.

Đã có những giọt nước mắt lăn dài - không phải vì nỗi đau, mà vì sự thức tỉnh từ trái tim. Có em chưa từng một lần ôm mẹ, nay xin phép được làm điều đó khi trở về. Có em trước nay luôn trách cha mẹ khắt khe, giờ hiểu ra rằng phía sau những lời la mắng là cả một đời vất vả yêu thương. Chính khoảnh khắc này đã chuyển hóa mối quan hệ gia đình, giúp các em sống có lòng biết ơn, có trách nhiệm và quan trọng nhất - biết yêu thương đúng cách.

Rèn luyện tính kỷ luật và kỹ năng sống

Khác với kỳ nghỉ hè tự do ở nhà, khóa tu mùa hè diễn ra theo thời khóa biểu nghiêm túc: 4h sáng thức dậy, 5h thiền hành, 6h ăn sáng, rồi thiền tọa, nghe pháp, công quả, sinh hoạt nhóm, học kỹ năng,... đến tận tối mới nghỉ ngơi.

Trong nếp sống ấy, các em học được rất nhiều điều: dậy sớm mà không than thở, ăn uống đúng giờ mà không đòi hỏi, sống tập thể mà không so đo. Các em biết gấp chăn màn, dọn vệ sinh, rửa bát, nấu ăn, hỗ trợ nhau khi có bạn mệt. Từ một người trẻ sống phụ thuộc, nhiều em sau khóa tu đã biết tự chăm sóc bản thân, biết nghĩ cho người khác, và sống có tổ chức.

Kết nối bạn bè - xây dựng cộng đồng hiểu và thương

Khóa tu là nơi gặp gỡ của nhiều bạn trẻ đến từ nhiều vùng miền khác nhau. Không ai biết ai từ trước, nhưng trong vài ngày sống chung, tu chung, làm việc chung, một tình bạn trong sáng và sâu sắc đã nảy nở.

Các trò chơi dân gian, sinh hoạt nhóm, thi văn nghệ, teambuilding trong tinh thần lục hòa đã giúp các em giao lưu không cần mạng xã hội, kết nối bằng ánh mắt và trái tim. Có em từng là người sống khép kín, ít nói, nay trở nên hòa đồng, vui vẻ. Có em từng sống cạnh tranh, nay học được sự chia sẻ và nâng đỡ bạn đồng tu.

Kết thúc để bắt đầu - Khóa tu khép lại, nhưng con đường vẫn mở

Khi khóa tu kết thúc, sân chùa trở nên vắng hơn, những tiếng cười tiếng bước chân cũng rút dần. Nhưng điều còn lại là những hạt giống thiện lành đã được gieo sâu vào tâm thức người trẻ.

Dù các em có trở về với guồng quay học tập, với những thử thách và áp lực của cuộc sống, nhưng hạt giống tinh thức, từ bi và chánh niệm ấy sẽ luôn ở đó, chờ cơ hội để nảy mầm, lớn lên, và kết trái trong đời sống sau này.

Khóa tu mùa hè - không chỉ là một chương trình tôn giáo, mà là một mô hình giáo dục đầy tính nhân văn, góp phần hình thành nhân cách, định hướng lối sống và nuôi dưỡng tâm hồn người trẻ Việt Nam. Đó là sự đóng góp thiết thực và bền vững của Phật giáo cho hiện tại và tương lai của xã hội.

5. Những điểm còn bất cập trong tổ chức khóa tu mùa hè hiện nay

Khóa tu mùa hè - với vai trò là mô hình tu học và giáo dục cộng đồng dành cho giới trẻ - đã đạt được nhiều thành tựu tích cực, góp phần nuôi dưỡng tâm hồn, rèn luyện đạo đức và kỹ năng sống cho thế hệ thanh thiếu niên. Tuy nhiên, nhìn một cách khách quan và toàn diện, việc tổ chức khóa tu tại nhiều cơ sở tự viện hiện nay vẫn tồn tại không ít hạn chế và bất cập. Việc nhìn nhận rõ những mặt chưa hoàn thiện này là cần thiết, nhằm nâng cao chất lượng và tính bền vững của mô hình trong tương lai.

Thiếu sự đồng bộ và chuyên nghiệp trong tổ chức

Một trong những vấn đề lớn hiện nay là sự chênh lệch rất lớn giữa các khóa tu về mặt quy mô, chất lượng và phương pháp tổ chức. Có những chùa tổ chức rất bài bản, có đội ngũ phụ trách chuyên môn, nội dung khoa học, sinh hoạt phong phú; nhưng cũng có không ít nơi còn mang tính tự phát, thiếu kế hoạch rõ ràng, người hướng dẫn không được đào tạo chuyên môn sư phạm hoặc tâm lý tuổi trẻ.

Điều này dẫn đến thực trạng

Khóa tu trở nên quá nghiêng về hình thức tụng niệm, thiếu tương tác phù hợp với tâm lý học sinh, sinh viên. Một số nơi còn rơi vào tình trạng rập khuôn hoặc sao chép chương trình mà không điều chỉnh phù hợp với văn hóa địa phương hay đặc thù đối tượng.

Nội dung còn dàn trải, thiếu chiều sâu và tính thực tiễn: Nội dung của nhiều khóa tu hiện nay vẫn thiên về lý thuyết giáo lý hoặc nghi lễ, trong khi nhu cầu thực sự của học viên là: Hiểu rõ bản thân, biết cách đối diện với cảm xúc tiêu cực, vượt qua áp lực học tập, cải thiện kỹ năng giao tiếp, làm việc nhóm, học cách sống có trách nhiệm, hiểu và thương. Việc thiếu các nội dung thực tế như kỹ năng sống, tâm lý tuổi teen, hướng nghiệp, phòng chống xâm hại,... khiến một số học viên cảm thấy khóa tu “xa rời cuộc sống”, dẫn đến nhàm chán hoặc thiếu gắn bó dài lâu.

Hạn chế về đội ngũ giảng dạy và tình nguyện viên: Không phải chùa nào cũng có đủ nhân lực để tổ chức khóa tu chất lượng. Nhiều nơi phụ thuộc hoàn toàn vào chư Tăng Ni, vốn rất uyên thâm về Phật pháp nhưng có thể chưa được đào tạo bài bản về tâm lý giáo dục trẻ. Cùng lúc, đội ngũ tình nguyện viên - phần

lớn là sinh viên Phật tử - lại chưa có kỹ năng tổ chức, quản lý nhóm đông, xử lý tình huống hoặc sơ cứu y tế. Điều này tạo ra lỗ hổng trong việc hỗ trợ học viên, nhất là khi phát sinh vấn đề tâm lý hoặc các trường hợp khẩn cấp.

Điều kiện cơ sở vật chất còn hạn chế: Tại nhiều chùa nhỏ, đặc biệt ở vùng sâu vùng xa, cơ sở vật chất chưa đủ để đáp ứng số lượng học viên đăng ký đông: Không đủ phòng nghỉ, nhà vệ sinh, không gian sinh hoạt chung, thiết bị âm thanh - ánh sáng. Hệ thống y tế sơ cứu, nước uống sạch, an toàn thực phẩm chưa được chú trọng đúng mức. Điều này vừa gây bất tiện cho học viên, vừa tiềm ẩn nguy cơ mất an toàn trong các hoạt động đông người.

Chưa có sự phối hợp chặt chẽ với các ban ngành và nhà trường: Hiện nay, phần lớn các khóa tu do chùa tự tổ chức, nên thiếu sự phối hợp chính thức với chính quyền địa phương, nhà trường, đoàn thể thanh niên. Điều này dẫn đến: Thiếu sự hỗ trợ về y tế, an ninh, truyền thông và hậu cần. Khó phát huy hiệu quả dài lâu, thiếu kênh kết nối học viên sau khóa tu để tiếp tục nuôi dưỡng tâm thức tu học. Việc thiếu phối hợp cũng khiến nhiều khóa tu không được giám sát chặt chẽ, dễ dẫn đến việc bị hiểu lầm, xuyên tạc, hoặc không được xã hội nhìn nhận đúng đắn.

Chưa có hệ thống đánh giá, tổng kết và kế thừa: Nhiều khóa tu chỉ dừng lại ở việc “xong là xong”, không có: Đánh giá hiệu quả, lấy ý kiến học viên, phân tích rút kinh nghiệm. Không lưu trữ tài liệu, video, kinh nghiệm tổ chức, dẫn đến mỗi năm phải làm lại từ đầu. Việc thiếu một bộ tiêu chuẩn tổ chức khóa tu thống nhất trong cả nước khiến khó mở rộng mô hình và nhân rộng thành công từ các đơn vị đi trước.

Nhìn nhận thẳng thắn các điểm còn bất cập trong tổ chức khóa tu mùa hè không nhằm phê phán, mà là bước đầu để cải tiến và hoàn thiện. Để khóa tu thực sự trở thành mô hình giáo dục tâm linh - đạo đức bền vững cho người trẻ, cần có: Sự đồng hành của các cấp Giáo hội, sự hỗ trợ từ chính quyền, sự đầu tư tâm huyết từ chư Tăng Ni, và sự tiếp sức từ cộng đồng Phật tử có chuyên môn. Bởi vì, một khóa tu thành công không chỉ gieo một hạt giống tốt cho hiện tại, mà còn mở ra một con đường sống đẹp và vững chãi cho tương lai của cả một thế hệ.

Kết luận

Khóa tu mùa hè dành cho học sinh, sinh viên tại Việt Nam không còn đơn thuần là một hoạt động tôn giáo theo mùa, mà đã và đang trở thành một mô hình giáo dục tâm linh - đạo đức giàu tính ứng dụng, mang trong mình cả giá trị truyền thống lẫn tinh thần nhập thế của đạo Phật trong thời đại mới. Từ một phương

thức sinh hoạt hướng thiện cho người trẻ, khóa tu đã dần khẳng định vai trò của mình như một “trường học đặc biệt”, nơi tâm hồn được chữa lành, đạo đức được vun bồi, và lý tưởng sống được định hình trong sự tĩnh thức.

Thực tế cho thấy, trong một xã hội hiện đại đầy biến động, nơi mà giới trẻ đang phải đối mặt với vô vàn áp lực từ học đường, mạng xã hội, khủng hoảng bản sắc cá nhân và mất phương hướng tâm linh, thì những giá trị mà khóa tu mang lại không chỉ có ý nghĩa tức thời, mà còn đóng vai trò quan trọng trong việc xây dựng nền tảng đạo đức và nhân cách lâu dài. Các em được sống trong môi trường tĩnh lặng, tiếp xúc với giáo lý Phật đà bằng hình thức sinh động, được thực tập chánh niệm, đạo hiếu, kỹ năng sống và tinh thần phụng sự - tất cả những điều ấy đã giúp nhiều em có sự chuyển hóa rõ rệt về nhận thức và hành vi.

Quan trọng hơn, khóa tu mùa hè là nơi giao thoa hài hòa giữa nhà chùa - gia đình - chính quyền, tạo nên một hệ sinh thái giáo dục cộng đồng bền vững. Phật giáo nhập thế qua hành động cụ thể, phụ huynh yên tâm gửi gắm con em trong môi trường lành mạnh, và chính quyền nhìn nhận mô hình này như một kênh giáo dục xã hội hiệu quả. Mối gắn kết ba chiều ấy cần được phát huy và nhân rộng, để xây dựng một thế hệ trẻ có trí tuệ, đạo đức và trách nhiệm với cộng đồng.

Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu đáng ghi nhận, vẫn còn tồn tại nhiều bất cập như: tổ chức thiếu chuyên nghiệp ở một số nơi, nội dung chưa đồng bộ, cơ sở vật chất hạn chế, thiếu sự phối hợp hệ thống giữa các ban ngành, và thiếu chiến lược đánh giá - kế thừa. Việc khắc phục những hạn chế này chính là điều kiện tiên quyết để nâng cao chất lượng và mở rộng tầm ảnh hưởng của mô hình khóa tu.

Về lâu dài, nếu được đầu tư bài bản, đào tạo đội ngũ chuyên môn, ứng dụng công nghệ phù hợp, kết nối liên chùa - liên vùng, và có chính sách khuyến khích từ Giáo hội và Nhà nước, mô hình khóa tu mùa hè sẽ không chỉ dừng lại ở việc hỗ trợ một thế hệ, mà sẽ góp phần hình thành một nền giáo dục đạo đức - tâm linh song hành cùng giáo dục quốc dân, mang đậm bản sắc văn hóa Việt Nam.

Mở rộng ra quốc tế - lan tỏa giá trị Việt

Không chỉ dừng ở phạm vi quốc gia, mô hình khóa tu mùa hè tại Việt Nam hoàn toàn có thể trở thành hình mẫu giáo dục tâm linh để chia sẻ với cộng đồng quốc tế, đặc biệt là các nước châu Á có nền văn hóa tương đồng, hoặc những quốc gia đang tìm kiếm giải pháp hỗ trợ tâm lý cho thanh thiếu niên trong thời đại

công nghệ. Với nội dung đa dạng, cách tổ chức linh hoạt, và tinh thần nhập thế mạnh mẽ, Phật giáo Việt Nam có đủ điều kiện để tổ chức các chương trình giao lưu, hội trại quốc tế, trao đổi học viên, hoặc tư vấn cho cộng đồng Phật giáo ở nước ngoài xây dựng chương trình tu học phù hợp với thể hệ trẻ.

Chia sẻ mô hình này không chỉ là giới thiệu một phương pháp tu học, mà còn là một thông điệp văn hóa sâu sắc từ dân tộc Việt Nam, nơi đạo và đời cùng đồng hành trong sự phát triển bền vững, nơi truyền thống tâm linh được chuyển hóa thành nguồn lực cho sự an lạc cá nhân và hạnh phúc cộng đồng.

Tóm lại, khóa tu mùa hè là một đóng góp thiết thực và chiến lược của Phật giáo Việt Nam vào công cuộc giáo dục thế hệ trẻ. Đây không chỉ là nơi gieo hạt giống từ bi và trí tuệ, mà còn là không gian để người trẻ được lớn lên trong tinh thức, trách nhiệm và yêu thương. Việc tiếp tục bảo tồn, phát triển và chia sẻ mô hình này chính là cách Phật giáo đồng hành cùng dân tộc - không chỉ ở hiện tại, mà cả trong tương lai rộng mở.

Tác giả: **Đại đức Tiến sĩ Thích Vạn Lợi**

Chú thích:

[1] Ủy viên Ban Phật giáo Quốc tế, Phó giám đốc trung tâm Biên phiên dịch Tư liệu Phật giáo Quốc tế, Giảng viên viện Trần Nhân Tông Đại học Quốc gia Hà Nội.

[2] Thích Không Tú, Khóa tu mùa hè sự cần thiết cho thế hệ trẻ ngày nay, <https://phatsunonline.vn/khoa-tu-mua-he-su-can-thiet-cho-the-he-tre-ngay-nay-59>.

[3] Hòa thượng Thích Thiện Nhơn, Chủ tịch hội đồng trị sự giáo hội Phật giáo Việt Nam, Thông bạch của Giáo hội về việc tổ chức khóa tu, sinh hoạt hè 2025 cho Thanh thiếu niên Phật tử.

[4] Thiên Diệu, Khóa tu mùa hè ‘góp phần làm đẹp nền đạo đức xã hội’, <https://tuoitre.vn/khoa-tu-mua-he-gop-phan-lam-dep-nen-dao-duc-xa-hoi-20250529150551332.htm>.

[5] Phương Hồng, Khóa tu mùa hè 2025: Giáo dục đạo đức kết hợp công nghệ, kỹ năng sống, <https://vietpress.vn/khoa-tu-mua-he-2025-giao-duc-dao-duc-ket-hop-cong-nghe-ky-nang-song-d97559.html>.

[6] Thích Không Tú, Khóa tu mùa hè sự cần thiết cho thế hệ trẻ ngày nay, <https://phatsunonline.vn/khoa-tu-mua-he-su-can-thiet-cho-the-he-tre-ngay-nay-59>.